HE 121/2021 vp

Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Täydentävä lausunto

YmV 28.9.2021

Valitusoikeuden tulee koskea myös tuulivoimahankkeita

- Hankkeiden yksityiskohdat, kuten tuulivoimaloiden määrä, koko, tarkka sijoituspaikka ja muut ominaisuudet täsmentyvät vasta rakennusluvassa.
- Rakennusluvan valitusoikeus on erityisen tarpeellinen tuulivoimahankkeissa. Niitä ohjaa usein tuulivoimayleiskaava, jonka perusteella voi antaa suoraan rakennuslupia ilman, että välissä olisi yksityiskohtaisemman suunnittelun asemakaavaa. Valitusoikeus rakennusluvasta on tarpeen siksikin, että vain näin voidaan varmistaa että rakennuslupa on edes tuulivoimayleiskaavan mukainen.

Vain järjestöjen valitusoikeuden supistaminen on epäloogista

- Lain lausuntovaiheen luonnoksessa 192 §:n valitusoikeus koski kaikilla muutoksenhakuun oikeutetuilla koko päätöstä.
- On syrjivää ja epäoikeudenmukaista, että yhdeltä taholta (järjestöt) valitusoikeutta leikattaisiin kaikkia muita suppeammaksi koskemaan vain “rakennuksia”, joihin perustelujen mukaan eivät betonointiasemat ja tuulivoimalat kuuluisi.
- Tuulivoimala on tuulivoima-yvan pääasia ja kohde. Sen jättäminen tällä tavalla pois soveltamisalasta olisi epäloogista ja virheellistä.

YVA-direktiivin valitusoikeus on laaja

- Artiklan 11.3 mukaan: “...tavoitteenaan antaa yleisölle, jota asia koskee, laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus”.
- Tuulivoimaloiden valitusoikeuden rajaaminen nyt esitetyllä tavalla jopa vain “välittömiin” vaikutuksiin ja ympäristöjärjestöjen jättäminen sen ulkopuolelle on aivan liian suppeaa

verrattuna direktiivien “yleisöön, jota asia koskee”.

- Valitusoikeutta ei ole Komission Suomea kohtaan menossa olevan rikkomusmenettelynkään vuoksi viisasta rajata näin kapeaksi.
- Huomattakoon, että tänä maanantaina lausunnolle tulleessa kaavoitus- ja rakentamislain luonnoksessa muutoksenhakuoikeus rakennusluvista on korjattu korjattu sova- ja yva-direktiivien mukaiseksi. Siksi se on syytä korjata nyt tehtävään MRL:n muutokseen, koska KRL:n uudistus vie vielä vuosia.
- Valitusoikeus turvaa kansalaisyhteiskunnan mahdollisuudet vaikuttaa ympäristöön myös Århusin yleissopimuksen ja perustuslain 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.
- **Hallituksen esityksen perustelujen ja lain ristiriita.** Tuulivoimaloiden rajaamisessa valitusoikeuden ulkopuolella hallituksen esityksen perusteluissa ei ole kyse lain sisällön tarkentamisesta esitöissä vaan kielletystä lain soveltamisalan rajaamisesta lakia alemman tasoisella oikeuslähteellä, jostaa perustuslain 107 §:n mukaisesti seuraa, ettei esitöiden rajausta voida soveltaa. Hallituksen esityksen perustelut aiheuttaisivat ehdotetulla poikkeukselle säädöksen pääsäännöstä siten vain oikeudellista epävarmuutta soveltamisalasta. Poikkeamisesta ja sen perusteluista tulisikin säätää laintasoisesti tuulivoiman ja muiden poikkeamisperusteiden osalta.

Kansalaisyhteiskunnan vaikuttamismahdollisuus on tärkeä tekijä hankkeiden yleisen hyväksyttävyyden vuoksi

- Luonnonsuojeluliitto kannattaa tuulivoimaa, mutta pitää tärkeänä että sitä koskevat menettelyt ovat kansalaisten ympäristöperusoikeuksien kannalta riittäviä. Tuulivoiman kasvavan tarpeen vuoksi on tärkeää, että tuulivoimarakentamisen yleinen hyväksyttävyys säilyy.
- Samalla tulee muistaa, että valitusoikeus on vain laillisuusvalvontaa. Pelkillä mielipiteillä ja tarkoituksenmukaisuuden perusteluilla (onko hanke jonkun mielestä hyvä vai huono) ei tuomioistuimessa menesty.
- **Jos kotimaista valitusreittiä ei ole, kansalaisjärjestölle voi jäädä ainoaksi vaihtoehdoksi kantelu Euroopan komissioon tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen.** Tämä ei ole toivottavaa, koska kansainvälisiltä tahoilta puuttuu kansallisten erikoisolosuhteiden tuntemus. Niiden ratkaisut saattavat olla kaikkien osapuolten kannalta täysin ennakoimattomia. Parempi olisi saada aikaan toimiva kansallinen järjestelmä.

Yhteenveto

192.4 §n loppu tulee palauttaa lausuntovaiheessa olleeseen muotoon:

"*5) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka toimialaan kuuluu ympäristön-, terveyden- ja luonnonsuojelun edistäminen, jos rakentamislupa koskee hanketta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017).*"

Lisätietoja:

- va. toiminnanjohtaja, ympäristöpäällikkö Tapani Veistola, tapani.veistola@sll.fi, +358 400 615 530
- ympäristöjuristi Matti Kattainen, matti.kattainen@sll.fi, +358447785013
- suojeluasiantuntija Liisa Toopakka, liisa.toopakka@sll.fi, puh. +358405042989